

Positiivisen pedagogiikan ja PERMA-mallin soveltaminen opetuksessa

Erityisopettajien ja erityisluokanopettajien kokemuksia

Kasvatustieteiden tiedekunta
Kandidaatintutkielma

Kiviranta Matilda
Rautiainen Ada

11.4.2025
Turku

Kandidaatintutkielma

Oppiaine: Kasvatustiede

Tekijät: Matilda Kiviranta & Ada Rautiainen

Otsikko: Positiivisen pedagogiikan ja PERMA-mallin soveltaminen opetuksessa: Erityisopettajien ja erityisluokanopettajien kokemuksia

Ohjaaja: Yliopistonlehtori Satu Laitinen

Sivumäärä: 43 sivua, 5 liitesivua

Päivämäärä: 11.4.2025

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli tarkastella, miten erityisopettajat ja erityisluokanopettajat soveltavat positiivista pedagogiikkaa konkreettisin keinoin sellaisten alakouluikäisten oppilaiden opetuksessa, joilla on oppimisen vaikeuksia. Lisäksi tutkimuksessa pyrittiin selvittämään millaisia vaikutuksia opettajat ovat havainneet positiivisella pedagogiikalla olevan oppilaiden oppimiseen ja hyvinvointiin. Opettajien näkökulmia tarkasteltiin PERMA-mallin avulla.

Laadullisen tutkimuksen tutkimusmenetelmänä käytettiin puolistrukturoitua haastattelua. Tutkimukseen osallistui viisi työssään positiivista pedagogiikkaa soveltavaa erityisopettajaa ja erityisluokanopettajaa. Tulosten selvittämiseksi tutkimusaineisto teemoiteltiin aineistolähtöistä sisällönanalyysejä hyödyntäen.

Tutkimuksen tulosten perusteella erityisopettajat ja erityisluokanopettajat sovelsivat positiivista pedagogiikkaa viiden keskeisen teeman kautta: yksilöllistäminen, yhteisöllisyys, oppilaiden kohtaaminen, hyvän huomaaminen ja merkityksellisyuden luominen. Opettajat kokivat, että positiivinen pedagogiikka hyödyttää oppilaiden oppimista ja hyvinvointia erityisesti kouluhyvinvoinnin, itsetunnon vahvistumisen, myönteisen oppimisympäristön ja kasvun ajattelutavan kautta. Tutkimuksessa ilmeni myös opettajien kokemia positiivisen pedagogiikan soveltamiseen liittyviä haasteita.

Tutkimus antoi tärkeää tietoa konkreettisista keinoista soveltaa positiivista pedagogiikkaa opetuksessa. Jatkotutkimuksessa voi pyrkiä syvempään ymmärrykseen siitä, miten oppilaat kokevat positiivisen pedagogiikan.

Avainsanat: Positiivinen psykologia, Positiivinen pedagogiikka, PERMA-malli, Hyvinvointi, Kouluhyvinvointi

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
2	Tutkimuksen teoreettinen viitekehys	7
2.1	Positiivinen psykologia	7
2.2	Positiivinen pedagogiikka	8
2.3	PERMA-hyvinvointimalli	8
2.3.1	Myönteiset tunteet	10
2.3.2	Sitoutuminen.....	11
2.3.3	Ihmissuhteet	11
2.3.4	Merkityksellisyys.....	12
2.3.5	Saavuttaminen.....	12
2.4	Hyvinvointi ja kouluhyvinvointi	13
3	Tutkimuskysymykset	15
4	Tutkimusmenetelmät	16
4.1	Osallistujat	16
4.2	Aineistonkeruu	16
4.3	Aineiston analyysi	17
4.4	Tutkimusetiikka	18
5	Tulokset	20
5.1	Positiivinen pedagogiikka erityisopettajien ja erityisluokanopettajien soveltamana PERMA-mallin näkökulmasta	20
5.1.1	Yksilöllistäminen	20
5.1.2	Yhteisöllisyys	22
5.1.3	Kohtaaminen	23
5.1.4	Hyvän huomaaminen.....	24
5.1.5	Merkityksellisyys.....	25
5.2	Positiivisen pedagogiikan vaikutukset hyvinvointiin ja oppimiseen	27
5.2.1	Hyvinvointi	27
5.2.2	Oppiminen	28
5.3	Positiivisen pedagogiikan toteutuksen haasteet	30
6	Pohdinta	32
6.1	Tulosten yhteenveto	32
6.2	Tutkimuksen luotettavuus	32
6.3	Jatkotutkimukset	34
6.4	Yhteenveto	35
	Lähteet	36

Liite 2. Opettajille lähetetty viesti.....	41
Liite 3. Haastattelurunko.....	42

1 Johdanto

Koululla on keskeinen merkitys nuorten kehitykselle ja hyvinvoinnille, sillä nuoret viettävät koulussa merkittävän osan arjestaan (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 20–23). Kouluyhteisö voi tukea nuoren kehitystä tarjoamalla turvallisen kasvuympäristön sekä edistämällä tasapainoisen kehityksen kannalta olennaisia sosiaalisia ja emotionaalisia taitoja (s. 20–23).

Yksi keskeinen lähestymistapa hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi on positiivinen pedagogiikka (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 17–19). Se pohjautuu positiiviseen psykologiaan ja pyrkii vahvistamaan oppilaiden hyvinvointia sekä hyödyntämään heidän yksilöllisiä vahvuuksiaan oppimisen tukemisessa (Norrish ym., 2013, s. 147). Viime vuosina kiinnostus positiivista pedagogiikkaa kohtaan on kasvanut, sillä on alettu ymmärtää paremmin, miten koulun rooli nuorten hyvinvoinnin tukemisessa vaikuttaa myös heidän akateemiseen menestykseensä (Avola & Pentikäinen, 2020).

Myös perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa on huomioitu oppilaiden hyvinvoinnin välinen yhteys oppimiseen (POPS, Opetushallitus, 2014). Oppimisen ja hyvinvoinnin välinen yhteys korostuu opetussuunnitelmassa, jossa painotetaan muun muassa yksilöllistä tukea, oppilaan aktiivista roolia oppimisessa sekä myönteisen oppimisympäristön luomista (POPS, 2014). Tutkimukset vahvistavat, että hyvinvointi on merkittävä tekijä oppimistulosten sekä kouluun kiinnittymisen kannalta (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 17–19). Tämän vuoksi on tärkeää, ettei kouluissa keskitytä pelkästään akateemisiin taitoihin, vaan tuetaan myös oppilaiden hyvinvointia. Positiivinen pedagogiikka vahvistaa perinteisten taitojen lisäksi valmiuksia, jotka edistävät sekä yksilön että koko yhteisön hyvinvointia ja menestystä (Adler, 2017, s. 52).

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, millaisilla konkreettisilla keinoilla opettajat soveltavat positiivista pedagogiikkaa työssään. Tutkimuksen keskeisenä teoreettisena viitekehyksenä toimii Martin Seligmanin (2011) kehittämä PERMA-malli, joka tuo positiivisen pedagogiikan käytännön tasolle. Mallin avulla voidaan jäsentää, miten positiivista pedagogiikkaa voidaan soveltaa opetuksessa sekä millaisilla keinoilla opettajat voivat tukea oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia (Leskisenoja, 2017, s. 48–49).

Tutkimuksessa tarkastellaan erityisesti opettajan roolia lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen tukijana. Aihetta tarkastellaan erityisopettajien ja erityisluokanopettajien näkökulmasta

keskittyen heidän käytännön kokemuksiinsa työskentelystä oppilaiden kanssa, joilla on erilaisia oppimisvaikeuksia. Tutkimuksessa korostetaan positiivisen pedagogiikan ja PERMA-mallin merkitystä erityisesti oppilaille, jotka hyötyvät yksilöllisistä, hyvinvointia edistävästä opetusmenetelmistä.

2 Tutkimuksen teoreettinen viitekehys

2.1 Positiivinen psykologia

Positiivinen psykologia tutkii ihmisen vahvuuksia ja hyvinvointia tukevia taitoja, jotka auttavat selviytymään elämän haasteista (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 15–17). Se pyrkii tunnistamaan ja vahvistamaan yksilön vahvuuksia sen sijaan, että huomio keskittyisi pelkästään heikkouksiin ja ongelmiin (Ojanen, 2014). Positiivinen psykologia ei tarkoita ainoastaan positiivisten tunteiden korostamista ja negatiivisten tunteiden sivuuttamista, vaan vastoinkäymiset nähdään osana elämää, joista on mahdollista oppia selviytymään (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 15–17). Positiivinen psykologia korostaa myös elämän eri ajanjaksojen tarkastelua: menneisyyden tyytyväisyyttä, nykyhetken onnellisuutta ja flow-tilaa, sekä tulevaisuuden toivoa ja optimismia, jotka vaikuttavat ihmisen asenteeseen tulevia haasteita kohtaan (Seligman & Csíkszentmihályi, 2000).

Toisen maailmansodan jälkeen psykologiassa keskityttiin pitkään mielenterveyden ongelmiin, mikä johti hyvinvoinnin toissijaiseksi jäämiseen (Seligman, 2002, s. 3–4). Positiivinen psykologia syntyi korjaamaan tätä epätasapainoa laajentamalla psykologian näkökulmaa (s. 3–4). Seligmanin (2002, s. 3–4) mukaan positiivisen psykologian tavoitteena on keskittyä yksilön vahvuuksiin, resilienssiin ja hyvinvoinnin edistämiseen.

Positiivinen psykologia on saanut osakseen myös kritiikkiä. Held (2018) kyseenalaisti positiivista psykologiaa sen teoreettisten lähtökohtien ja yksilökeskeisen lähestymistavan vuoksi. Hän huomautti, että positiivinen psykologia keskittyy liikaa yksilön vastuuseen onnellisuuden saavuttamisessa sekä vähättelee yhteiskunnallisten ja kulttuuristen tekijöiden merkitystä (Held, 2018). Tällöin se saattaa jättää huomiotta epätasa-arvon, köyhyyden ja syrjäytymisen kaltaiset yhteiskunnalliset ongelmat, jotka voivat estää yksilöä saavuttamasta hyvinvointia. Heldin (2018) mukaan positiivisen psykologian mallit ja käsitykset onnellisuudesta ja hyvinvoinnista eivät ole universaaleja, vaan kulttuurisesti rajallisia. Hän ehdottaa, että positiivinen psykologia laajentaisi näkökulmaansa ottaen huomioon globaaleista eroista johtuvat haasteet, erityisesti sellaisilla alueilla, joissa perusasioiden, kuten turvallisuuden ja toimeentulon, saavuttaminen on ensisijaisen tärkeää (Held, 2018).

Positiivinen psykologia tarkastelee hyvinvointia kolmella eri tasolla: subjektiivisella tasolla, yksilötasolla sekä yhteisöllisellä tasolla, joka yhdistää henkilökohtaiset kokemukset, yksilön vahvuudet ja yhteiskunnalliset rakenteet (Seligman & Csíkszentmihályi, 2000). Hyvinvointi ei siis ole vain henkilökohtainen kokemus, vaan myös sosiaaliset suhteet ja ympäröivä yhteisö vaikuttavat merkittävästi ihmisen elämänlaatuun.

2.2 Positiivinen pedagogiikka

Positiivinen pedagogiikka on pedagoginen lähestymistapa, jossa lapsi nähdään aktiivisena toimijana ja oman oppimisensa rakentajana (Kumpulainen ym., 2014, s. 225). Se laajentaa kasvatustieteen näkökulmaa tuomalla keskiöön lasten vahvuudet, osallisuuden ja myönteiset tunnekokemukset (Avola & Pentikäinen, 2020, Luku 1). Positiivisen pedagogiikan keskeisenä periaatteena on tukea lapsen hyvinvointia, lisätä oppimisen mielekkyyttä ja vahvistaa ilon kokemuksia koulupäivän aikana. Pedagogisen lähestymistavan tavoitteena on edistää sekä oppimista että kokonaisvaltaista hyvinvointia koulun arjessa (Kumpulainen ym., 2014, s. 225).

Positiivinen pedagogiikka pohjautuu positiivisen psykologian periaatteisiin sekä niiden soveltamiseen opetuksessa ja kasvatuksessa (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 17–19). Positiivinen pedagogiikka keskittyy oppilaiden hyvinvoinnin tukemiseen, esimerkiksi vahvistamalla heidän luontevahvuuksiaan ja kehittämällä opetusmenetelmiä, jotka edistävät myönteistä oppimisympäristöä (s. 17–19). Positiivisessa pedagogiikassa huomioidaan lapsen yksilöllinen tapa ilmaista itseään, ja sen menetelmät on suunniteltu helposti toteutettaviksi kouluarjessa (Kumpulainen ym., 2014, s. 231). Myönteisten kokemusten ohella on tärkeää, että lapsille annetaan mahdollisuus kohdata epäonnistumisia, sillä niiden avulla he oppivat käsittelemään ja selviytymään erilaisista vastoinkäymisistä (Trogen, 2020, s. 177).

2.3 PERMA-hyvinvointimalli

Positiivisen pedagogiikan käytännön soveltamista varten on kehitetty useita eri teorioita ja malleja, joista yksi keskeisimmistä on Martin Seligmanin (2011) toteuttama PERMA-malli. PERMA-malli on positiiviseen pedagogiikkaan pohjautuva hyvinvointimalli, joka tarjoaa kokonaisvaltaisen näkökulman yksilön hyvinvointiin ja sen edistämiseen etenkin kouluympäristössä (Leskisenoja, 2017, s. 48–49). Tässä tutkimuksessa PERMA-mallia

hyödynnetään teoreettisena viitekehyksenä erityisopettajien ja erityisluokanopettajien pedagogisten käytänteiden tarkasteluun, sillä se antaa selkeän rakenteen sille, miten positiivisen pedagogiikan menetelmiä voidaan soveltaa opetuksessa.

PERMA-malli koostuu viidestä toisiinsa liittyvästä, mutta itsenäisestä elementistä, joita ovat myönteiset tunteet (positive emotions), sitoutuminen (engagement), ihmissuhteet (relationships), merkityksellisyys (meaning) ja saavuttaminen (accomplishment) (Seligman, 2011, s. 16–20). Näiden elementtien avulla voidaan hahmottaa, millaisia tapoja opettajilla on vahvistaa oppilaiden hyvinvointia ja oppimista. PERMA-mallin mukaisten käytäntöjen hyödyntäminen voi vahvistaa etenkin oppimisvaikeuksia kokevien oppilaiden itseluottamusta, tunteita ja oppimismenetelmiä, sillä vahvuuslähtöinen opetus edistää hyväksyvää ja kannustavaa ilmapiiriä (Avola & Pentikäinen, 2020).

Taulukko 1. PERMA-mallin elementit (Seligman, 2011; Leskisenoja 2017)

	Käsite	Määritelmä
P	Positive emotions – myönteiset tunteet	Ilo Tyytyväisyys Kiitollisuus Toiveikkuus
E	Engagement – sitoutuminen	Tehtävään uppoutuminen Flow-tila
R	Relationships – ihmissuhteet	Oppilastuntemus
M	Meaning – merkityksellisyys	Tarkoitus Vaikuttaminen Yhteys
A	Accomplishment – saavuttaminen	Saavuttaminen Onnistuminen

Vuosien saatossa PERMA-mallia on pyritty kehittämään siten, että se kattaa entistä laajemmin hyvinvoinnin eri ulottuvuudet. Vuonna 2013 esitettiin, että mallia voitaisiin laajentaa sisällyttämällä siihen myös fyysinen ja psyykinen terveys, jolloin syntyi PERMA+H-malli (Norrish ym., 2013, s. 152–155). Tässä laajennuksessa H viittaa terveyteen (health) ja kattaa hyvinvointiin keskeisesti vaikuttavia tekijöitä, kuten ravitsemuksen, liikunnan, unen ja palautumisen (s. 152–155). Joissain muunnelmissa H-kirjaimen sijaan on otettu käyttöön V-kirjain, joka edustaa elinvoimaisuutta (vitality) ja kattaa energisyyden sekä kokonaisvaltaisen fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin muodostaen PERMA V-mallin (Avola & Pentikäinen, 2020, s. 96–98; Van de Pol, 2024, s. 187–189).

Tässä tutkimuksessa ei kuitenkaan tarkastella opettajien positiivisen pedagogiikan soveltamista PERMA-mallin eri muunnelmien kautta, vaan keskitytään Seligmanin (2011) alkuperäiseen PERMA-malliin (s. 16–20).

Aiemmat tutkimukset ovat tarkastelleet positiivista pedagogiikkaa monista eri näkökulmista, ja niiden tulokset ovat osoittaneet vaikutuksia niin lasten hyvinvointiin kuin akateemisiin suorituksiin (Leskisenoja, 2016; Ranta, 2020; White & Kern, 2018). White ja Kern (2018) analysoivat PERMA-mallin soveltamista koulumaailmassa ja toivat esiin sen myönteisen vaikutuksen sekä oppilaiden akateemiseen suoriutumiseen että psykologiseen hyvinvointiin.

Suomessa on puolestaan tutkittu positiivisen pedagogiikan vaikutuksia erityisesti lasten hyvinvointiin ja myönteiseen ilmapiiriin (Leskisenoja, 2016; Ranta, 2020). Leskisenojan (2016) tutkimus osoitti, että PERMA-malliin pohjautuvien käytänteiden hyödyntäminen koulussa voi merkittävästi lisätä oppilaiden kouluiloa ja koulutyön mielekkyyttä. Hänen mukaansa opettajalla on keskeinen rooli myönteisen ilmapiirin luomisessa ja oppilaiden hyvinvoinnin edistämiseksi luokkahuoneessa (Leskisenoja, 2016). Ranta (2020) puolestaan korosti varhaiskasvatuksessa opettajien positiivisen pedagogiikan roolia lapsen hyvinvoinnin tukemisessa sekä myönteisen vuorovaikutuksen edistämiseksi. Vaikka positiivista pedagogiikkaa on tutkittu laajasti, sen pitkäaikaisvaikutuksia oppilaiden hyvinvointiin ja koulumenestykseen ei ole vielä täysin ymmärretty.

2.3.1 Myönteiset tunteet

Ensimmäinen PERMA-hyvinvointimallin elementti on myönteiset tunteet, jotka muodostavat olennaisen osan kokonaisvaltaista hyvinvointia (Seligman, 2011, s. 16–17). Myönteisiä tunteita ovat esimerkiksi ilo, tyytyväisyys, kiitollisuus ja toiveikkuus (Leskisenoja, 2017, s. 64–65). Myönteisten tunteiden kokeminen on yksilöllistä, mutta ympärillä olevien ihmisten tunnetilat voivat tarttua helposti myös muihin ihmisiin (s. 64–65).

Kouluympäristön myönteinen ilmapiiri vaikuttaa positiivisesti oppilaiden käyttäytymiseen, keskinäiseen vuorovaikutukseen sekä oppimisprosessiin (Leskisenoja, 2017, s. 64–65). Myönteiset tunteet eivät ainoastaan lisää hyvinvointia, vaan ne myös laajentavat yksilön ajattelu- ja toimintamahdollisuuksia, mikä puolestaan vahvistaa fyysisiä, älyllisiä ja sosiaalisia resursseja (Fredrickson, 1998, s. 300). Tämän vuoksi myönteisten kokemusten

vahvistaminen opetuksessa on tärkeää, sillä niiden tukeminen voi edistää oppilaiden oppimiskykyä, ongelmanratkaisutaitoja sekä sosiaalisia suhteita.

2.3.2 Sitoutuminen

Toinen PERMA-mallin elementti on sitoutuminen, jota voidaan tarkastella oppilaan subjektiivisena kokemuksena (Seligman, 2011, s. 16–17). Sitoutuminen viittaa syvällisen uppoutumisen ja keskittymisen tilaan, jossa yksilö kokee olevansa täysin läsnä (s. 16–17). Seligman (2011, s. 16–17) määrittelee subjektiivisen sitoutumisen oppilaan omaksi kokemukseksi oppimiseen osallistumisesta sekä siitä, kuinka merkityksellisenä hän kokee oppimisen. Tämä kokemus syntyy yleensä, kun oppimisprosessi tarjoaa tasapainon haasteiden ja omien vahvuuksien hyödyntämisen välille (s. 16–17).

Yksi esimerkki toimintaan sitoutumisesta on flow-tila, jossa oppilas uppoutuu täysin tehtäväänsä ja kokee ajantajun hämärtyvän (Csíkszentmihályi, 1990). Flow-tila syntyy, kun tehtävä on riittävän haastava, mutta samalla saavutettavissa oleva (Csíkszentmihályi, 1990). Csíkszentmihályin (1990) mukaan tässä tilassa oppilas on täysin keskittynyt käsillä olevaan tehtävään, jonka toiminta tuottaa itsessään mielihyvää ilman ulkoisia palkkioita. Flow-tilan saavuttaminen edellyttää opettajalta selkeitä tavoitteita sekä välitöntä palautetta (Csíkszentmihályi, 1990).

2.3.3 Ihmissuhteet

Kolmas PERMA-mallin elementti on ihmissuhteet (Seligman, 2011, s. 20). Kouluympäristössä positiiviset ihmissuhteet näkyvät oppilaiden välisenä yhteisöllisyytenä, opettajan ja oppilaan välisenä luottamuksena sekä luokkahuoneen kannustavana ilmapiirinä (Leskisenoja, 2017, s. 52–53). Positiiviselle kouluyhteisölle on ominaista myönteisten ihmissuhteiden vaaliminen, mikä tukee koulun positiivista ilmapiiriä ja lisää viihtyvyyttä (Leskisenoja, 2017, s. 106–107). Tällaiset ihmissuhteet edistävät myös myönteisiä tunteita sekä hyvinvointia (s. 106–107).

Opettaja-oppilassuhde on yksi oppilaan koulunkäynnin kannalta merkityksellisin tekijä, jonka vaikutus voi parhaimmillaan näkyä oppilaan voimavarana läpi elämän (Leskisenoja, 2017, s. 107–111). Lämmin opettaja-oppilassuhde muodostuu läheisestä suhteesta oppilaisiin sekä kunnioittavasta ja empaattisesta vuorovaikutuksesta (s. 107–111).

Välittävän suhteen rakentamisen voidaan katsoa kuuluvan opettajan ammatillisiin velvollisuuksiin (s. 107–111).

2.3.4 Merkityksellisyys

Neljäntenä PERMA-mallin elementtinä toimii merkityksellisyys (Seligman, 2011, s. 17). Merkityksellisyys voidaan ymmärtää toimintana, jossa ihminen tavoittelee itselleen arvokasta päämäärää (Leskisenoja, 2017, s. 54–55). Lähtökohtana voidaan pitää, että ihminen ymmärtää itseään ja ympäröivää maailmaansa, jotta tietää, mitä tavoittelee (s. 54–55). Merkityksellisyyden kokeminen siis edellyttää, että omat arvot ja tavoitteet ovat selkeät sekä tiedostetut. Seligmanin (2011, s. 17–18) mukaan merkityksellisyys täyttää kolme hyvinvoinnin peruskriteeriä: 1) se edistää jollain tavalla hyvinvointia, 2) sitä tavoitellaan sen itsensä vuoksi, 3) sen mittaaminen ei perustu yksinomaan positiivisiin tunteisiin tai sitoutumiseen.

Vaikka merkityksellisyys nähdään yleisesti subjektiivisena kokemuksena, on sillä todettu olevan myös objektiivinen puoli (Seligman, 2011, s. 17–18). Subjektiivisella kokemuksella tarkoitetaan sitä, että ihminen kokee jonkin asian henkilökohtaisesti merkitykselliseksi (s. 17–18). Seligmanin (2011, s. 17–18) mukaan tämä tunne ei ole pysyvä, vaan se voi muuttua ajan ja elämäntilanteiden myötä. Objektiivisuuden avulla puolestaan voidaan tarkastella historiallisia tapahtumia ja niiden merkitystä nykymaailmaan (s. 17–18). Esimerkiksi historiallisesti merkittävä henkilö ei välttämättä ole itse tunnistanut teostaan merkitykselliseksi omalla aikakaudellaan, vaikka nykypäivänä monet muut näkevät sen merkittävänä vaikuttajana.

Kouluympäristössä merkityksellisyyttä voidaan lisätä antamalla oppilaille mahdollisuus hyödyntää omia vahvuuksiaan ja ohjaamalla heitä tätä kautta tavoittelemaan asioita, jotka ovat heille henkilökohtaisesti merkityksellisiä (Leskisenoja, 2017, s. 136–137). Oppilaan osallisuus ja valinnanvapaus mahdollistavat kokemuksen siitä, että koulunkäynti lähtee heistä itsestään, jolloin se tuntuu myös tarkoituksenmukaiselta ja merkitykselliseltä (s. 136–137).

2.3.5 Saavuttaminen

Viides PERMA-mallin elementti on saavuttaminen (Seligman, 2011, s. 18–20).

Saavuttaminen tarkoittaa taitojen ja kykyjen kehittämistä sekä itselle merkityksellisten

tavoitteiden saavuttamista (Norrish ym., 2013, s. 153). Saavuttaminen itsessään voi olla päämäärä, riippumatta siitä, tuottaako se positiivista tunnetta vai ei (Seligman, 2011, s. 18–19). Joillekin saavuttaminen voi ilmetä hetkellisenä onnellisuuden tunteena, kun taas toisille se voi olla pelkkää voiton tavoittelua ilman syvempää merkitystä (s. 18–19).

Hyvinvointimallin näkökulmasta saavuttaminen tukee ihmisten hyvinvointia, sillä ihmiset arvostavat ja tavoittelevat asioita elämässään (Seligman, 2011, s. 18–19). Tämä vahvistaa optimistista ja pitkäjänteistä asennetta, mikä puolestaan lisää toiveikkuutta tavoitteiden saavuttamisen suhteen (Leskisenoja, 2017, s. 56–57). PERMA-mallin osa-alueet toimivat oppilaan psykologisina voimavaroina ja edistävät näin tavoitteiden saavuttamista (s. 56–57).

Opettajan tehtävänä on luoda oppilaille mahdollisuuksia onnistumisiin, jotta koulutyöskentely olisi motivoivaa ja mielekästä (Lehtinen ym., 2007, Alaluku 7.4). Onnistuminen vaativissa tehtävissä tuottaa enemmän mielihyvää kuin helpoissa tehtävissä (Alaluku 7.4). Lisäksi epäonnistuminen yksinkertaisessa tehtävässä lannistaa enemmän kuin vaikeassa (Alaluku 7.4). Jotta oppilas voi saavuttaa tavoitteitaan ja kokea onnistumista, opettajan on tärkeä asettaa tarkat tavoitteet sekä ohjata toimintaa niiden suuntaisesti (Leskisenoja, 2017, s. 155–165). Selkeästi määritetyt tavoitteet kohdistavat oppilaan keskittymisen niiden saavuttamiseen säilyttäen samalla motivaation tehtävään (s. 155–165). Tavoitteisiin sitoudutaan parhaiten, kun ne koetaan itselle hyödyllisiksi ja tärkeiksi (s. 155–165).

2.4 Hyvinvointi ja kouluhyvinvointi

Hyvinvoinnin käsite on monitahoinen ja koostuu useista eri ulottuvuuksista (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 28–30). Hyvinvointi määritellään yleisesti sen perusteella, miten yksilö tulkitsee ja arvioi tilanteita sekä millaisia tunteita ne hänessä herättävät (Leskisenoja, 2017, s. 36–38). Suomessa lähtökohdan lasten hyvinvoinnin tarkastelulle muodostaa Yhdistyneiden kansakuntien Lapsen oikeuksien sopimus (LOS, UNICEF, 1989). Sopimuksen yleiset periaatteet ovat lapsen edun huomioiminen eri tilanteissa sekä lapsen oikeus elämään ja kehittymiseen (LOS, 1989). Positiivinen pedagogiikka korostaa lasten näkökulmaa ja merkityksenantoa hyvinvoinnin sekä oppimisen tarkastelussa (Kumpulainen ym., 2014, s. 226).

Positiivinen pedagogiikka perustuu positiivisen psykologian periaatteisiin ja tähtää hyvinvoinnin edistämiseen niin oppilaiden, opettajien kuin koko koulu yhteisönkin keskuudessa (Kumpulainen ym., 2014, s. 226). Tavoitteena on luoda oppimisympäristö,

joka tukee oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kehitystä (s. 226). Positiivinen pedagogiikka siis täydentää perinteistä opetusta yhdistämällä akateemisen menestyksen ja psyykkisen hyvinvoinnin vahvistamisen.

Tutkimuksessa kouluhyvinvoinnilla tarkoitetaan oppilaiden koulussa kokemaa hyvinvointia, jota tarkastellaan tässä tutkimuksessa Seligmanin (2011) PERMA-mallin avulla. Mallin mukaan hyvinvointi rakentuu viidestä elementistä: myönteisistä tunteista, sitoutumisesta, ihmissuhteista, merkityksellisyyden kokemuksista ja saavuttamisesta (s. 16–20). PERMA-mallia on hyödynnetty laajasti hyvinvoinnin edistämässä eri konteksteissa, mukaan lukien kouluarjessa (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 28–30).

3 Tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaisilla konkreettisilla keinoilla erityisopettajat ja erityisluokanopettajat soveltavat positiivisen pedagogiikan menetelmiä opetuksessaan. Tavoitteena on tarkastella myös opettajien kokemuksia näiden menetelmien vaikutuksista oppilaisiin.

1. Miten erityisopettajat ja erityisluokanopettajat soveltavat PERMA-mallin mukaista positiivista pedagogiikkaa opetuksessaan?

Ensimmäinen tutkimuskysymys pohjautuu Martin Seligmanin (2011) kehittämään PERMA-malliin, joka tuo positiivisen pedagogiikan käytännön tasolle. Tämän tutkimuskysymyksen avulla pyritään selvittämään, millaisia konkreettisia menetelmiä ja pedagogisia ratkaisuja erityisopettajat ja erityisluokanopettajat käyttävät soveltaessaan PERMA-mallin eri osa-alueita opetuksessaan.

2. Miten erityisopettajat ja erityisluokanopettajat kokevat positiivisen pedagogiikan menetelmien vaikuttavan oppilaiden hyvinvointiin ja oppimiseen?

Toisen tutkimuskysymyksen tarkoituksena on selvittää erityisopettajien ja erityisluokanopettajien kokemuksia positiivisen pedagogiikan vaikutuksista oppilaisiin. Tutkimuksessa tarkastellaan menetelmien vaikutusta kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja tätä kautta oppimiseen. Oppilaiden hyvinvoinnilla ja oppimistuloksilla on todettu olevan yhteys toisiinsa, sillä koulussa viihtyminen, myönteinen ilmapiiri sekä itsensä toteuttaminen voivat edistää oppimista ja tämän myötä koulussa suoriutumista (Konu & Rimpelä, 2002, s. 78–87).

4 Tutkimusmenetelmät

4.1 Osallistujat

Tutkimuksen osallistujat koostuivat viidestä alakoulun erityisopettajasta ja erityisluokanopettajasta, joilla on kokemusta positiivisen pedagogiikan soveltamisesta omassa opetuksessaan. Osallistujat kohdennettiin harkinnanvaraisella otannalla (Puusa & Juuti, 2020). Opettajat, joilla oli aiempaa kokemusta tutkimuksen aiheesta, pyrittiin tavoittamaan viestillä.

Harkinnanvaraisen otannan ensimmäinen kriteeri oli, että opettajan tuli olla erityisopettaja tai erityisluokanopettaja, sillä tällainen tausta takaa kokemuksen sellaisten oppilaiden opettamisesta, joilla on erilaisia oppimisen vaikeuksia. Toinen kriteeri puolestaan edellytti, että opettajalla oli kokemusta positiivisen pedagogiikan menetelmien hyödyntämisestä opetuksessaan. Erityisopettajat ja erityisluokanopettajat saavat koulutuksessaan valmiuksia yksilölliseen opetukseen ja vahvuuslähtöiseen pedagogiikkaan, jotka luovat pohjan positiivisen pedagogiikan menetelmien soveltamiselle käytännössä.

Taulukko 2. Taustatiedot

Osallistuja	Opetusvuodet yhteensä	Opetusvuodet erityisopettajana ja/tai erityisluokanopettajana	Positiivisen pedagogiikan opetusvuodet
O1	20	18	10
O2	7	7	7
O3	11	10	Ei tarkkaa tietoa
O4	10	10	3–5
O5	14	5	8

4.2 Aineistonkeruu

Tutkimus toteutettiin laadullisena puolistrukturoituna haastattelututkimuksena, sillä tavoitteena oli tarkastella ilmiötä monipuolisesti ja kokonaisvaltaisesti keskittyen sen merkityksiin, kontekstiin ja yksilöllisiin kokemuksiin. Laadullinen tutkimus on erityisesti suunniteltu ihmisten kokemusten ymmärtämiseen ja siihen, miten he kokevat ja hahmottavat asiat (Tuomi & Sarajärvi, 2018, Luku 3). Laadullinen tutkimus mahdollistaa syvällisen ymmärryksen muodostamisen tutkittavasta aiheesta erilaisten

aineistonkeruumenetelmien, kuten haastatteluiden, avulla (Hirsjärvi ym., 2009, s. 160–161).

Aineistonkeruumenetelmäksi valittiin puolistrukturoitu haastattelu, sillä se mahdollistaa suoran ja joustavan vuorovaikutuksen haastateltavan kanssa (Hirsjärvi ym., 2009, s. 204). Haastattelu on yksi yleisimmin käytetyistä aineistonkeruumenetelmistä (Hirsjärvi & Hurme, 2022). Puolistrukturoitu haastattelu yhdistää tutkittavan ilmiön teoreettisen viitekehyksen sekä osallistujien omat kokemukset. Kysymykset laadittiin siten, että ne tukevat syvällistä tarkastelua ja samalla mahdollistavat joustavan keskustelun, jolloin haastateltavat voivat tuoda esiin uusia näkökulmia ja kokemuksia. Avoimet kysymykset antavat haastateltaville vapauden ilmaista ajatuksiaan ja tuoda esiin sellaisia näkökulmia, joita ei ole etukäteen osattu ottaa huomioon (Hirsjärvi ym., 2009, s. 198–201).

Ennen virallista haastattelua suoritettiin esitestaus, jonka tarkoituksena oli tunnistaa haastattelurungosta mahdolliset ongelmat ja korjata ne etukäteen (Cohen ym., 2007, s. 147). Esitestauksen perusteella lisättiin havainnollistavia esimerkkejä kysymysten tueksi, jotta ne olisivat selkeämpiä ja ymmärrettävämpiä haastateltaville. Esitestaus varmisti, että haastattelun rakenne sekä kysymykset olivat selkeitä ja että ne mahdollistivat tarpeellisen tiedon keräämisen tutkimuskysymyksiin vastaamiseksi.

Haastattelut aloitettiin kartoittavilla taustakysymyksillä, joilla selvitettiin opettajien opetusvuodet ja positiivisen pedagogiikan soveltamisen kokemusvuodet. Tämä antoi pohjan myöhemmille, tutkimuskysymyksiin liittyville keskusteluille. Kysymykset jakautuivat kahteen pääosioon. Ensimmäinen osio pohjautui Seligmanin (2011) PERMA-malliin, jossa käsiteltiin myönteisiä tunteita, sitoutumista, ihmissuhteita, merkityksellisyyttä sekä saavuttamista. Toisessa osiossa tarkasteltiin erityisesti positiivisen pedagogiikan vaikutuksia oppimiseen ja hyvinvointiin sekä opettajien kohtaamia haasteita menetelmien soveltamisessa. Haastattelukysymykset oli suunniteltu siten, että ne mahdollistivat syvällisen keskustelun ja joustavan vuorovaikutuksen, joka tukee tutkimuksen tavoitetta saada syvällistä tietoa opettajien kokemuksista positiivisen pedagogiikan käytännön soveltamisesta. Haastattelurunko keskittyi ennalta valittuihin teemoihin, mutta tarjosi samalla opettajille mahdollisuuden tuoda esiin uusia näkökulmia avointen kysymysten avulla.

4.3 Aineiston analyysi

Haastatteluiden avulla kerätty tutkimusaineisto analysoitiin systemaattisesti useassa vaiheessa. Ensin aineisto tallennettiin turvallisesti Turun yliopiston Seafire-palveluun. Tämän jälkeen aineisto litteroitiin sanatarkasti sähköiseen muotoon, jotta kaikki vastaukset olivat saatavilla analyysiä varten. Litteroinnin apuna hyödynnettiin Turun yliopiston UTU Transcribe Litteroija -ohjelmaa, mutta lopullinen tarkistus sekä virheiden korjaaminen tehtiin käsin. Tällä tavalla mahdollistettiin aineiston luotettava käsittely, joka on oleellista laadullisessa tutkimuksessa (Hirsjärvi ym., 2009, s. 222).

Litteroinnin jälkeen tutkimusaineisto analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla, joka on yleinen menetelmä laadullisessa tutkimuksessa (Vuori, 2021). Koska tutkimusaineisto koostui haastatteluista, aineistolähtöinen sisällönanalyysi mahdollisti keskeisten teemojen ja ilmiöiden tunnistamisen systemaattisesti. Aineiston analysoimisessa hyödynnettiin erityisesti teemoittelua, joka on yksi laadullisen analyysin menetelmistä (Eskola & Suoranta, 2008, s. 174–180).

Teemoittelun ensimmäisessä vaiheessa samankaltaiset vastaukset värikoodattiin aineiston keskeisten sisältöjen perusteella. Tämän jälkeen aineistosta etsittiin analyysiyksiköitä, jotka nimettiin vastausten merkityksen mukaan. Tutkimusaineistosta löytyneitä analyysiyksiköitä olivat esimerkiksi iloinen tervehtiminen ja onnistumisesta iloitseminen. Analyysin edetessä analyysiyksiköistä muodostettiin esimerkkejä, jotka ryhmiteltiin laajemmiksi alaluokiksi. Alaluokiksi muodostui esimerkiksi opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus sekä kannustaminen. Lopuksi alaluokat yhdistettiin kattaviin yläluokkiin, joiden pohjalta tutkimuksen keskeiset tulokset alkoivat hahmottua. Tämän tutkimuksen yläluokkiin kuului esimerkiksi kohtaaminen ja hyvän huomaaminen.

4.4 Tutkimusetiikka

Tutkimus toteutettiin Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisiä periaatteita noudattaen, ja sen jokaisessa vaiheessa huomioitiin hyvän tieteellisen käytännön vaatimukset (Kohonen ym., 2019, s. 7–13; Tutkimuseettinen neuvottelukunta [TENK], 2023, s. 11–14). Tutkimukseen osallistuminen perustui vapaaehtoisuuteen, sekä osallistujille annettiin selkeät tiedot tutkimuksen tarkoituksesta, menetelmistä ja aineiston käsittelystä (Kohonen ym., 2019, s. 8). Heillä oli myös mahdollisuus keskeyttää osallistumisensa tutkimukseen missä vaiheessa tahansa tutkimusta ilman seuraamuksia (s. 8).

Aineistonkeruu suoritettiin tutkimusetiikan periaatteiden mukaisesti, ja haastattelut nauhoitettiin vain osallistujien suostumuksella (Kohonen ym., 2019, s. 7). Kerätty aineisto säilytettiin luottamuksellisesti Seafire-palvelussa, eikä sitä luovutettu ulkopuolisille tahoille (TENK, 2023, s. 13–14). Luottamuksellisen aineiston säilyttämisessä noudatettiin ajankohtaista tietosuojalainsäädäntöä (s. 13–14). Henkilötietojen suojaamiseksi aineisto anonymisoitiin analyysin yhteydessä, ja aineistonkäsittely toteutettiin tietoturvallisesti. Jokainen aineiston analyysivaihe suoritettiin anonyymisti, jotta tutkimuksen osallistujien yksityisyys pysyi suojattuna (Kohonen ym., 2019, s. 7). Kaikki tutkimusaineisto poistetaan tutkimusprosessin päätyttyä.

Tutkimustulosten analysointi toteutettiin mahdollisimman objektiivisesti ja systemaattisesti tutkimuksen luotettavuuden varmistamiseksi (Hirsjärvi ym., 2009, s. 24). Tutkimuksen aikana korostettiin rehellisyyttä ja avoimuutta. Kaikki prosessin vaiheet, kuten aineistonkeruu, analyysi ja raportointi, toteutettiin huolellisesti ja tieteellisiä standardeja noudattaen. Tutkimuksen sisältö esitettiin totuudenmukaisesti, eikä tietoja vääristelty tai esitetty puutteellisesti missään vaiheessa tutkimusta (Hirsjärvi ym., 2009, s. 26–27). Tutkijalla on vastuu aineiston asianmukaisesta soveltamisesta ja tulkinnasta siten, että se palvelee tutkimuksen tavoitteita eikä aiheuta harhaanjohtavia johtopäätöksiä (s. 24–27).

5 Tulokset

Tässä luvussa tutkimuksen tulokset esitellään tutkimuskysymysten avulla. Ensimmäisenä tarkastellaan PERMA-malliin pohjautuvan tutkimuskysymyksen tuloksia haastatteluista nousseiden teemojen näkökulmasta. Positiivisen pedagogiikan soveltamisen tärkeimmiksi teemoiksi nousivat yksilöllistäminen, yhteisöllisyys, kohtaaminen, hyvän huomaaminen ja merkityksellisyys.

Seuraavaksi tarkastellaan toisen tutkimuskysymyksen pohjalta positiivisen pedagogiikan vaikutuksia hyvinvointiin ja oppimiseen. Erityisesti kouluhyvinvointi, itsetunnon vahvistuminen, myönteinen oppimisympäristö ja kasvun ajattelutapa nousivat keskeisiksi tekijöiksi, joihin opettajat kokivat positiivisen pedagogiikan vaikuttavan.

Luvun lopuksi käsitellään positiivisen pedagogiikan soveltamiseen liittyviä haasteita, joita opettajat toivat esiin haastatteluissa. Haasteiksi koettiin erityisesti ajalliset resurssit, psyykkiset voimavarat sekä koulutuksen ja oppilastuntemuksen vähäisyys.

Taulukko 3. Tutkimuskysymysten tulosten teemat

Tutkimuskysymys	Haastatteluista nousseet teemat
1. Miten erityisopettajat ja erityisluokanopettajat soveltavat PERMA-mallin mukaista positiivista pedagogiikkaa opetuksessaan?	Yksilöllistäminen Yhteisöllisyys Kohtaaminen Hyvän huomaaminen Merkityksellisyys
2. Miten erityisopettajat ja erityisluokanopettajat kokevat positiivisen pedagogiikan menetelmien vaikuttavan oppilaiden hyvinvointiin ja oppimiseen?	Kouluhyvinvointi Itsetunnon vahvistuminen Myönteinen oppimisympäristö Kasvun ajattelutapa

5.1 Positiivinen pedagogiikka erityisopettajien ja erityisluokanopettajien soveltamana PERMA-mallin näkökulmasta

5.1.1 Yksilöllistäminen

Opettajat korostivat positiivisen pedagogiikan soveltamisessa yksilöllistämisen merkitystä. Teema nousi esiin erityisesti kolmen keskeisen näkökulman, eriyttämisen, kohdentamisen ja oppilastuntemuksen kautta. Lisäksi opettajat toivat esiin käytännön keinoja, joilla he soveltavat positiivista pedagogiikkaa yksilöllisesti opetuksessaan.

Eriyttäminen nähtiin olennaisena osana positiivisen pedagogiikan soveltamista. Opettajat kokivat tärkeäksi suunnitella tehtävät oppilaan taitotaso huomioiden, sillä he näkivät tämän vaikuttavan suoraan oppimiseen. Myös oppimisympäristön viihtyisyys koettiin oppimisen kannalta merkittäväksi tekijäksi.

”Sopivat tehtävät, ettei ole liian vaikeat eikä liian helpot. Ja sitten semmoinen, että olisi tavallaan se tilakin viihtyisä, että ei ole mitään häiriömielua.” – O1

Kohdennetut välitavoitteet olivat opettajien mukaan tärkeä keino positiivisen pedagogiikan soveltamisessa. Opettajat näkivät, että oppilaille yksilöllisesti asetetut välitavoitteet tukivat oppimista. Lisäksi työskentelytaitojen, kuten keskittymiskyvyn ja sinnikkyuden, opettaminen nähtiin olennaisena osana oppimisprosessia.

”Työskennellään sillä omalla tasolla ja sitten tehdään semmoiset kullekin sopivat välitavoitteet, mitä tavoitellaan. Varmaan yksi semmoinen, mitä tietoisesti pitää opettaa on ihan semmoisia työskentelytaitoja, että keskittyminen pysyy siinä tehtävässä. Ja että pystyy ponnistelemaan jonkun tietyn tehtävän tai tietyn ajan.” – O2

Oppilastuntemus nousi kuitenkin keskeisimmäksi tekijäksi positiivisen pedagogiikan soveltamisessa. Opettajat kokivat, että oppilaan yksilöllisten vahvuuksien ja haasteiden ymmärtäminen mahdollisti myös onnistumisten huomioimisen sekä oikea-aikaisen kannustamisen.

”Täytyy tuntea, että mitkä on ne oppilaan haasteet ja vahvuudet, jotta osaa sitten kehua ja kannustaa oikeissa kohdissa.” – O3

Taulukko 4. Yksilöllistäminen

Esimerkit	Alaluokka	Yläluokka
Tehtävien eriyttäminen taitotason avulla Oppimisympäristön mukauttaminen viihtyisäksi Kohdennetut välitavoitteet Onnistumisten huomioiminen yksilöllisesti	Eriyttäminen Kohdentaminen Oppilastuntemus	Yksilöllistäminen

5.1.2 Yhteisöllisyys

Opettajat nostivat esiin yhteisöllisyyden merkityksen positiivisen pedagogiikan soveltamisessa. Yhteisöllisyys ilmeni erityisesti yhteenkuuluvuuden tunteena, joka syntyi ryhmän yhteisten tavoitteiden, toisten auttamisen ja kouluyhteisöön kuulumisen kautta.

Yhteenkuuluvuuden tunteen rakentaminen nähtiin keskeisenä osana positiivisen pedagogiikan soveltamista. Opettajat kokivat tärkeäksi kannustaa oppilaita tunnistamaan ja arvostamaan toistensa vahvuuksia, mikä edisti myös positiivista ryhmädynamiikkaa ja oppimisilmapiiriä.

”Tutustutaan kaikki keskenään toisiin ja paljon puhutaan auki sitä, että toisissa on hyviäkin asioita ja vahvuuksia.” – O2

Osana positiivisen pedagogiikan soveltamista korostuivat myös ryhmän yhteiset tavoitteet, jotka vahvistivat yhteisöllisyyttä. Ne rohkaisivat oppilaita yhteistyöhön ja toistensa tukemiseen. Opettajat havaitsivat, että yhteisten haasteiden asettaminen lisäsi ryhmän yhteenkuuluvuuden tunnetta ja auttoi oppilaita kokemaan itsensä osaksi ryhmää.

”Meillä voi olla vaikka jonkun pienen ryhmän kanssa joku yhteinen haaste. Että vaikka, jos me luetaan ääneen, niin mulla on semmoinen lukutähti, mihin sitten pääsee, kun vaikka ei ole kertaakaan sotkeutunut siinä kohdassa. Tavallaan sen ryhmän onnistuminen lasketaan, että sit saa auttaa toisia ja muuta. Että heillä olis semmoinen yhteinen tavoite.” – O1

Kouluyhteisöön kuulumisen koettiin tärkeäksi osaksi positiivisen pedagogiikan soveltamista. Opettajat painottivat, että koulun yhteiset tilaisuudet ja projektit vahvistavat yhteenkuuluvuuden tunnetta ja luovat myönteisen ilmapiirin, jossa on mukava käydä koulua.

”Koulun tasolla tietysti sellaiset yhteiset tilaisuudet ja yhteisöllisyyden vahvistaminen on tärkeää, että meilläkin on ollut paljon yhteisiä projekteja koulun tasolla. Se vahvistaa oppilaiden yhteenkuuluvuuden tunnetta ja sitä kautta sitä, että on kiva tulla kouluun ja että kuuluu olevansa osa tätä yhteisöä.” – O3

Taulukko 5. Yhteisöllisyys

Esimerkit	Alaluokka	Yläluokka
Kouluyhteisöön kuuluminen Ryhmän yhteinen tavoite Toisen auttaminen Koko koulun yhteinen projekti	Yhteenkuuluvuuden tunne	Yhteisöllisyys

5.1.3 Kohtaaminen

Opettajat kokivat, että positiivisen pedagogiikan soveltaminen ulottuu myös oppilaiden kohtaamiseen. He korostivat kohtaamista tärkeänä konkreettisenä tekona koulupäivän aikana. Kohtaaminen tarkoittaa oppilaiden huomioimista ja arvostamista, mikä voi ilmetä esimerkiksi iloisena tervehtimisellä, kuulumisten kysymisellä, kiinnostuksen kohteista keskusteluna sekä opettajan ja oppilaan välisenä positiivisena yhteytenä.

Iloinen tervehtiminen ja kuulumisten kysyminen nähtiin olennaisena osana positiivisen pedagogiikan soveltamista. Opettajat painottivat, että myönteinen ja lämmin kohtaaminen koulupäivän alussa luo pohjan koko päivän sujumiselle.

”Se lähtee ihan aamusta liikkeelle, että kun oppilaat tulee kouluun, niin on itse sellaisella myönteisellä ja positiivisella vastaanotolla. Että tervehtii heitä ja kysyy kuulumisia.” – O4

Kiinnostuksen kohteista keskusteleminen koettiin merkittäväksi tavaksi vahvistaa opettajan ja oppilaan välistä yhteyttä positiivisen pedagogiikan avulla. Opettajat korostivat, että mahdollisuus puhua omista mielenkiinnon kohteista saa oppilaat tuntemaan itsensä arvostetuiksi ja lisää heidän motivaatiotaan myös oppimiseen.

”He on motivoituneita myös työskentelemään, kun on sellainen olo, että välitetään.” – O5

Positiivinen yhteys oppilaisiin nähtiin keskeisenä edellytyksenä positiivisen pedagogiikan toteutumiselle. Opettajat kokivat, että luottamuksellinen suhde oppilaaseen mahdollistaa tehokkaan tuen myös haastavissa tilanteissa. Vaikeuksista eteenpäin pääseminen voi olla haastavaa, mutta luottamuksen kautta opettaja voi tarjota oppilaalle tarvittavaa tukea ja auttaa häntä selviytymään vaikeuksista.

”Sellainen positiivinen yhteys siihen lapseen, niin jos ei sitä oo ja tulee niitä vaikeita hetkiä, niin sit on tosi pulassa. Että jos ei oo luotu sitä valmista yhteyttä, mitä voi vähän käyttää siinä tilanteessa, kun on tiukka paikka, niin sekin on huono tilanne.” – O2

Taulukko 6. Kohtaaminen

Esimerkit	Alaluokka	Yläluokka
Iloinen tervehtiminen Kuulumisten kysyminen Kiinnostuksenkohteista keskusteleminen Positiivinen yhteys oppilaaseen	Opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus	Kohtaaminen

5.1.4 Hyvän huomaaminen

Hyvän huomaaminen on yksi positiivisen pedagogiikan keskeisistä periaatteista. Opettajat kuvasivat sen ilmenevän oppilaiden pienten onnistumisten huomioimisena, niistä iloitsemisena sekä kannustavana palautteena. Hyvän huomaaminen voi tarkoittaa myös kehumista, rohkaisemista ja palkitsemista pienillä, mutta merkityksellisillä tavoilla.

Pienten onnistumisten huomioiminen nähtiin tärkeänä positiivisen pedagogiikan sovelluksena, sillä sen koettiin auttavan oppilaita tunnistamaan omat vahvuutensa ja vahvistavan heidän itseluottamustaan. Opettajat painottivat, että jokaisella oppilaalla on kehittämistä vaativia alueita, mutta myös erityisiä vahvuuksia, joita on tärkeä nostaa esiin.

”Koitetaan ennemmin löytää niitä vahvuuksia, millä sitten kukakin pärjää. Vaikka kaikilla meillä on ne puolet, mitä kehitetään, niin kaikilla on myös jotakin vahvuuksia ja paljonkin niitä vahvuuksia, niiden niin kuin esille tuominen.” – O5

Onnistumisista iloitseminen ja palkitseminen koettiin tärkeänä keinoina soveltaa positiivista pedagogiikkaa. Opettajat korostivat, että myös pienet onnistumiset ansaitsevat huomiota, sillä ne lisäävät motivaatiota ja itsetuntoa. Palkitseminen voi tapahtua yksinkertaisilla eleillä, kuten iloisella huomiolla tai yhdessä iloitsemisella.

”Jos he vaikka onnistuu, niin sitten me tehdään jotkut läpyt. Tai sitten oikein keskitytään iloitsemaan siitä, että nyt tämä onnistui.” – O1

Kehumisen merkitys positiivisen pedagogiikan soveltamisessa nousi esiin erityisesti oppilaiden itsetunnon vahvistamisessa. Opettajat korostivat, että erityisesti erityisopetuksessa on tärkeää auttaa oppilaita muuttamaan kielteisiä käsityksiä itsestään. Positiivinen ja rohkaiseva palaute auttaa oppilaita tunnistamaan omat vahvuutensa ja uskomaan kykyihinsä.

”Erityisopetuksessa muutenkin, on kertynyt aika paljon sitä kielteistä käsitystä itsestä. Tosi tärkeää on saada muutettua sitä niin, että huomaa sen, että kyllä mä sittenkin pystyn johonkin ja osaan jotain.” – O2

Positiivinen kannustaminen osana positiivista pedagogiikkaa nähtiin tärkeänä tukena oppilaille, erityisesti niille, joilla on epävarmuutta omista kyvyistään. Opettajat kokivat, että heidän tehtävänsä on auttaa oppilaita muuttamaan ajatteluaan ja näkemään oppiminen jatkuvana prosessina, jossa vaikeuksien kautta voi kehittyä.

”Ikävä kyllä oon huomannut myös näissä pienissäkin jo sen, että jotkut on sillä asenteella, että en mä osaa. Niin ensimmäinen tehtävä on kääntää se ajatusmaailma siitä, että ehkä sä et osaa vielä, mutta yhdessä harjoitellaan ja sit sä tulet sen oppimaan.” – O4

Taulukko 7. Hyvän huomaaminen

Esimerkit	Alaluokka	Yläluokka
Pienten onnistumisten huomioiminen Onnistumisesta iloitseminen Kehityksen sanoittaminen Opitun tekeminen näkyväksi Pienillä asioilla palkitseminen	Kannustaminen Kehuminen Palkitseminen	Hyvän huomaaminen

5.1.5 Merkityksellisyys

Merkityksellisyys on yksi PERMA-mallin elementeistä, mutta se nousi esiin myös sellaisissa opettajien vastauksissa, joissa mallia ei suoraan mainittu. Opettajat kokivat, että merkityksellisyyttä voidaan vahvistaa liittämällä opettavat asiat arkeen, käyttämällä konkreettisia esimerkkejä ja sanoittamalla oppimisen tärkeyttä.

Arkeen liittäminen ja asioiden tärkeyden sanoittaminen olivat keskeisiä keinoja merkityksellisyyden vahvistamisessa positiivisen pedagogiikan avulla. Opettajat

painottivat, että oppilaiden on tärkeä ymmärtää, miten opiskeltavat asiat näkyvät heidän jokapäiväisessä elämässään. Selittämällä oppimisen käytännön hyötyjä ja osoittamalla, että koulussa opitut taidot ovat tarpeellisia myös koulun ulkopuolella, auttoivat oppilaita näkemään oppimisen merkityksen.

”Mä aina ajattelen oppilaille selittää sen arjen hyödyn kautta. Että, miten sä tuut koulun ulkopuolelle, että me ei opiskella niitä asioita vaan koulua varten. Vaan että, miksi tätä asiaa opiskellaan, miten sä tarviit sitä vielä tuolla sun arjessasi.” – O4

Konkreettiset esimerkit nähtiin tärkeäksi osaksi positiivisen pedagogiikan soveltamista, sillä ne tekevät abstrakteista käsitteistä ymmärrettävämpiä ja oppimiskokemuksesta mieleenpainuvamman. Opettajat käyttivät esimerkkeinä joko omia kokemuksiaan tai humoristisia tilanteita, jotka helpottivat oppilaiden samaistumista opetettavaan sisältöön.

”Voi käyttää vaikka itseään esimerkkinä, kertoo jonkun hassun tilanteen vaikka, että jos minä nyt laskisin matematiikkaa näin ja näin. Ja kertoo jonkun sellaisen, että joko se voisi sopia heidän elämään tai sitten se olisi riittävä hassu tai jollain tavalla sellainen mieleenpainuva.” – O5

Oppilaiden itsetuntemuksen kehittäminen nähtiin tärkeänä osana positiivisen pedagogiikan mukaista merkityksellistä oppimista. Opettajat korostivat, että myös oppilaiden tulisi löytää itselleen sopivia keinoja, jotka tukevat heidän omaa oppimistaan ja vahvistavat heidän tunnettaan siitä, että he voivat vaikuttaa omaan oppimiseensa.

”Että he löytäisivät myös itse niitä keinoja, mikä on heidän kannalta hyvä keino, mitä he haluaa hyödyntää.” – O5

Perheen rooli oppimisen merkityksellisyyden vahvistamisessa nousi myös esiin. Opettajat korostivat, että koulutyön arvostus kotona sekä vanhempien tuki ovat tärkeitä tekijöitä oppilaan motivaation ja oppimisasenteen muovaamisessa. Kun perheet osoittavat kiinnostusta ja kannustavat, oppilaat kokevat oppimisen arvokkaana ja mielekkäänä.

”Tietysti toivotaan, että perheet olisi myös mukana siinä, että hekin näkee koulutyön kotona tärkeänä ja kannustaa siinä.” – O3

Taulukko 8. Merkityksellisyys

Esimerkit	Alaluokka	Yläluokka
Konkreettiset esimerkit Arkeen liittäminen Tärkeyden sanoittaminen Yksilölliset tavat oppia Perheen tuki	Oppimisen tukeminen Merkityksellistäminen	Merkityksellisyys

5.2 Positiivisen pedagogiikan vaikutukset hyvinvointiin ja oppimiseen

5.2.1 Hyvinvointi

Opettajat kokivat, että positiivinen pedagogiikka tukee oppilaiden hyvinvointia erityisesti luomalla oppimisympäristön, jossa jokainen saa olla oma itsensä, tuntee kuuluvansa kouluyhteisöön sekä kokee koulun turvalliseksi ja viihtyisäksi paikaksi. He näkivät, että hyvinvointi vahvistuu, kun koulussa vallitsee kannustava ilmapiiri, jossa sekä oppilaat että aikuiset suhtautuvat toisiinsa myönteisesti. Opettajat näkivät tärkeänä myös oppilaiden vahvuuksien tunnistamisen ja niiden esiin tuomisen positiivisin keinoin.

”Ilmapiiri on ehkä sellainen rauhallisempi ja seesteisempi. Useampi oppilas uskaltaa osallistua. Heillä on sellainen halu onnistua siinä jutussa. Ja uskaltaa yrittää, eikä tarvii ottaa sellaista roolia tavallaan siinä ympäristössä. Vaan voi olla oma itsensä ja yrittää ja erehtyä.” – O1

Kun oppilaalla on haasteita, opettajat korostivat positiivisen pedagogiikan merkitystä oppilaan vahvuuksien huomioimisena. Sen sijaan että keskityttäisiin vain ongelmiin, pyritään löytämään ratkaisuja, jotka auttavat oppilasta eteenpäin.

”Silloin, kun jollain menee asiat huonommin, pitää miettiä niitä positiivisia keinoja löytää niitä vahvuuksia ja löytää sitä omaa osaamista siltä oppilaalta, että ne on sitten keinoja päästä eteenpäin siitä, kun on joku hankala tilanne.” – O3

Kouluhyvinvointia edistää myös positiivisen pedagogiikan mukainen koko kouluyhteisön myönteinen suhtautuminen. Opettajat näkivät tärkeänä, että koulussa vallitsee avoin ja ystävällinen ilmapiiri, jossa kaikki tervehtivät toisiaan ja kohtaavat toisensa arvostavasti.

”Enemmän sen pitäisi olla sellaista koko koulun tasollakin tapahtuvaa positiivista suhtautumista lähtien sieltä tervehtimisestä, että kaikki tervehtii kaikkia, niin sitten tänne kouluun on kiva tulla ja se on myös sitä sun myönteistä hyvinvointiasi.” – O4

Taulukko 9. Hyvinvointi

Esimerkit	Alaluokka	Yläluokka
Saa olla oma itsensä Tulee mielellään kouluun Koulu koetaan turvallisena ja viihtyisänä paikkana Kouluun on kiva tulla	Kouluhyvinvointi Turvallisuuden tunne Koulumyönteisyys	Kouluhyvinvointi
Positiivisia keinoja löytää vahvuuksia Myönteinen suhtautuminen Itsetunnon rakentuminen Positiivinen suhtautuminen koko koulun tasolla	Itsetunnon vahvistuminen Myönteisen kasvun tukeminen	Itsetunnon vahvistuminen

5.2.2 Oppiminen

Opettajat kokivat, että positiivinen pedagogiikka vaikuttaa oppilaiden oppimiseen vahvistamalla oppimismotivaatiota, sinnikkyyttä sekä uskallusta yrittää. Kannustava ja turvallinen oppimisympäristö rohkaisee oppilaita kokeilemaan, tekemään virheitä ja oppimaan niistä.

”Positiivisen pedagogiikan myötä tavallaan tulee sellainen turvallisempi ilmapiiri siihen ryhmään. Ja sitä kautta uskaltaa erehtyä, uskaltaa kysyä, jos ei tiedä tai uskaltaa vastata, vaikka se ei olekaan ihan varmaa, että oliko se oikein. Koska monestihan ne virheet antaa aika hedelmällisiä oppimistilanteita.” – O1

Positiivisen pedagogiikan luoma myönteinen ilmapiiri koettiin hyvin merkittäväksi tekijäksi oppimisen kannalta. Opettajat korostivat kuitenkin, ettei positiivinen pedagogiikka poissulje selkeiden sääntöjen ja oikeudenmukaisuuden merkitystä oppimisessa. Oppilaat hyötyvät siitä, että he tietävät, mitä heiltä odotetaan ja millaisessa ympäristössä he toimivat.

”Kaiken lähtökohta on sellainen positiivinen ilmapiiri. Ihan sama, että minkä tyyppisiä oppilaita on. Mutta se vaan on niin. Ei se tarkoita sitä, etteikö tarvitsisi olla myös tarpeen tulleen aika tiukka ja selkeät säännöt.” – O2

Opettajat korostivat myös hyvän huomaamista ja vahvuuksien tunnistamista osana positiivisen pedagogiikan vaikutuksia oppimiselle. He uskoivat, että kun oppilas kokee tulevansa nähdyksi ja arvostetuksi, hänen motivaatio ja oppimisen ilo vahvistuvat.

”Tavallaan sellainen ajatus siellä taustalla, että haluaa nähdä lapsessa hyvää. Se on mun mielestä sellainen, minkä pitäisi ohjata kaikkea tekemistä. Ja varsinkin sitten, kun on jo kohdannut ihan riittävän määrän niitä haasteita elämässään, niin sitten että loppuelämän kannalta semmoisia tärkeimpiä asioita on kuitenkin se, että pystyy myös itsessään näkemään ja muista näkemään sellaisia hyviä asioita.” – O2

Positiivinen pedagogiikka vaikuttaa oppimisen edistämiseen myös siten, että oppilaat saavat tilaa ja mahdollisuuksia tunnistaa omat vahvuutensa. Kun he kokevat tulevansa kohdatuksi ja arvostetuksi, heidän oppimisprosessinsa etenee sujuvammin.

”Ihan yksi tärkeimpiä asioita, millä haasteista päästään eteenpäin ja sitä oppimista saadaan eteenpäin. Että jos se ei ole sellainen positiivinen ilmapiiri luokassa tai jos ei oppilas koe tulevansa huomioituksi ja kohdatuksi tai jos hän ei saa kehuja, niin se latistaa äkkiä kyllä sen kaiken oppimisen ilon.” – O3

Lopuksi opettajat korostivat positiivisen pedagogiikan luoman myönteisen asenteen merkitystä oppimiselle. Kun oppiminen nähdään innostavana ja merkityksellisenä, se sujuu luontevammin ja tukee pitkäaikaista motivaatiota.

”Vanha viisaus tavallaan, että totta kai, mitä myönteisempi se asenne on ja se kiinnostus sitä oppimista kohtaan, niin sitä helpompaa ja todennäköisempää se oppiminen tietenkin on.” – O4

Taulukko 10. Oppiminen

Esimerkit	Alaluokka	Yläluokka
Selkeät säännöt Turvallinen oppimisympäristö Halu nähdä oppilaassa hyvää Positiivisten asioiden ja vahvuuksien esille tuominen	Turvallinen ja kannustava oppimisympäristö Kouluun kiinnittyminen	Myönteinen oppimisympäristö
Toisten kannustaminen Uskallus yrittää ja epäonnistua Sinnikkyys Haasteista eteenpäin pääseminen Onnistumisista iloitseminen Myönteinen asenne oppimiseen	Myönteinen ja sinnikäs oppimisasenne	Kasvun ajattelutapa

5.3 Positiivisen pedagogiikan toteutuksen haasteet

Positiivisen pedagogiikan soveltamisessa nähtiin myös haasteita. Opettajat kokivat, että aikataululliset haasteet korostuivat erityisesti silloin, kun heillä ei ollut omaa ryhmää, vaan he kohtasivat oppilaita vain satunnaisesti arjessa. Tämä vaikeutti sekä oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista että ryhmädynamiikan kehittämistä pitkäjänteisesti positiivisen pedagogiikan keinoin.

”Aina parempi, jos mulla käy vähän kiinteämpi ryhmä, että vaikka ne samat kävisi jonkun jakson, niin silloin pystyy siihen ryhmädynamiikkaan. Mut sit on vielä haastavampi, jos vaikka vaihtuu joka tunti, koska silloin sä joudut aina niin kuin vähän haastelemaan sitä sen ryhmän dynamiikkaa, jos se on uusi.” – O1

Oppilastuntemuksen puute nousi haasteeksi positiivisen pedagogiikan soveltamisessa erityisesti silloin, kun opettajilla ei ollut mahdollisuutta luoda vahvaa ja pitkäaikaista suhdetta oppilaisiin. Tämä vaikeutti oppilaiden yksilöllisten vahvuuksien ja tarpeiden tunnistamista sekä tukemista.

”Ettei käy niin, että niistä haasteista ei sitten riittävästi uskallettaisi tuoda niitä esille tai todeta varsinkaan neapsylapselle, kenellä on ehkä vaikea hahmottaa, että ei tule pelkästään sitä oloa, että kaikki on helppoa ja kaikki

on hyvää, vaan kuitenkin tiedostaa myös sen, että on tietyt haasteet olemassa ja koska varmasti haasteet seuraa läpi elämän, että lähinnä oppii tulemaan toimeen niiden kanssa ja hyväksyy nekin.” – O5

Opettajat näkivät myös, että positiivisen pedagogiikan soveltaminen vaatii koulutusta ja tietoa käytännön menetelmistä. He kokivat, että ilman riittävää perehdytystä positiivisen pedagogiikan hyödyntäminen opetuksessa voi olla haastavaa. Erityisesti opettajat toivoivat, että positiivinen pedagogiikka olisi osa jokaisen opettajan työkalupakkia ja että sen soveltaminen olisi mahdollisimman monipuolista.

”Toivon, että kaikki opettajat tavalla tai toisella toteuttaisivat positiivista pedagogiikkaa ja varmaan toteuttaakin, mutta ilman sellaista suurempaa koulutusta tai teoretietämystä asiasta. Varmaan siitä olisi hyöty, että asiasta puhuttaisiin enemmän ja opettajat saisi siihen koulutusta enemmän, jotta niitä keinoja löydettäisiin vielä lisää. Kyllä uskon, että siinä on kehitettävää, että sen pitäisi olla jokaisen opettajan työkalupakissa mukana.” – O3

Opettajat toivat esiin myös psyykkisten voimavarojen merkityksen positiivisen pedagogiikan toteuttamisessa. He kokivat, että jaksaminen ja käytettävissä olevat psyykkiset voimavarat vaikuttavat suoraan mahdollisuuksiin soveltaa positiivisen pedagogiikan periaatteita oppilaslähtöisesti ja johdonmukaisesti.

”Ei se tietty ole aina helppoa. Ja siinä kohtaa sellaiset omat tunnetaidot ja oma tietoisuus siitä, että jotkut tilanteet on tosi raskaita henkisesti, mutta ne on vaan työtilanteita. Eikä niiden pidä antaa sillä tavalla omiin tunteisiin mennä, niin se ehkä helpottaa siinä, että kuitenkin saa kaivettua jollain tavalla tilanteen ennen pitkään positiiviseenkin suuntaan.” – O2

Taulukko 11. Haasteet

Esimerkit	Yläluokka
Ei vakituista opetusryhmää Ei riittävää koulutusta positiivisesta pedagogiikasta	Resurssien puute
Vähäiset psyykkiset voimavarat Vähäinen oppilastuntemus	Opettajan haasteet

6 Pohdinta

6.1 Tulosten yhteenveto

Tutkimuksen päätavoitteena oli selvittää erityisopettajien ja erityisluokanopettajien kokemuksia positiivisen pedagogiikan soveltamisesta sekä sen vaikutuksista oppilaiden oppimiseen ja hyvinvointiin. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että erityisopettajat ja erityisluokanopettajat kokivat positiivisen pedagogiikan hyödylliseksi työkaluksi, erityisesti oppilaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja oppimisen tukemisessa. Opettajat korostivat, että positiivisen pedagogiikan hyödyntämisen myötä oppilaiden oppimismotivaatio, itseluottamus, sinnikkyys ja uskallus yrittää lisääntyivät.

Tutkimuksessa nousi esiin myös haasteita, joita erityisopettajat ja erityisluokanopettajat kohtaavat positiivisen pedagogiikan soveltamisessa. Yhdeksi suurimmista haasteista koettiin resurssien luomat haasteet. Koulutuksen rahoitus sekä ajalliset resurssit ovat monin paikoin pienentyneet, mikä asettaa myös opetukselle omat rajoitteensa. Opetusalan ammattijärjestön kyselyn mukaan perusopetuksen nykyiset haasteet, kuten suurenevat ryhmäkoot ja riittämätön oppimisen tuki heikentävät yksilöllisen tuen antamista erityisesti sellaisille oppilaille, joilla on oppimisen vaikeuksia (Opetusalan Ammattijärjestö [OAJ], 2024). Tällöin myös positiivisen pedagogiikan soveltaminen, kuten oppilaan vahvuuksien tunnistaminen ja myönteinen vahvistaminen, voivat jäädä sivuun, sillä opettajilla ei ole riittävästi aikaa tai resursseja panostaa yksilöllisiin tarpeisiin.

Positiivisen pedagogiikan soveltamiseen liittyvien haasteiden ymmärtäminen on tärkeää, jotta tulevaisuudessa positiivisen pedagogiikan avulla pystytään tukemaan oppilaiden oppimista ja hyvinvointia. Opettajien koulutus ja ammattitaito ovat avainasemassa, sillä positiivisen pedagogiikan soveltaminen edellyttää ymmärrystä oppilaiden tarpeista sekä kykyä soveltaa teoreettisia pedagogisia lähestymistapoja käytäntöön. On myös tärkeää, että koulutuksen resurssit ja tuki saadaan turvattua, jotta opettajat voivat tarjota laadukasta ja yksilöllistä opetusta.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuuden arviointi on tärkeä osa tutkimuksen tekemistä ja luotettavuuden arvioinnissa on otettava huomioon useita eri tekijöitä (Tuomi & Sarajarvi, 2018, Luku 6). Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin ei kuitenkaan ole

yksiselitteistä tapaa, vaan sitä voidaan tarkastella monista eri näkökulmista (Luku 6). Luotettavuuden arviointi perustuu kuitenkin useisiin keskeisiin tekijöihin, kuten tutkimuksen systemaattisuuteen, aineiston huolelliseen käsittelyyn, raportoinnin läpinäkyvyyteen sekä objektiivisuuteen (Tuomi & Sarajärvi, 2018; Hirsjärvi ym., 2009, s. 231–233).

Tutkimuksen luotettavuutta pyrittiin vahvistamaan systemaattisuuden avulla. Systemaattinen tutkimusprosessi varmistettiin noudattamalla tarkasti ennalta määriteltyä tutkimussuunnitelmaa, joka ohjasi tutkimuksen kulkua loogisesti ja johdonmukaisesti. Suunnitelma sisälsi selkeät tutkimuskysymykset, esitestauksen, aineistonkeruumenetelmät, analyysivaiheet sekä periaatteet tulosten tulkinnalle sekä raportoinnille, jotka toimivat ohjeistuksina koko tutkimusprosessin ajan.

Aineiston käsittelyssä korostettiin huolellisuutta ja tarkkuutta, sillä ne ovat keskeisiä tekijöitä laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa. Laadullinen tutkimus perustuu tutkijan tulkintaan, joten objektiivisuuden tavoittelu on erityisen tärkeää (Tuomi & Sarajärvi, 2018, Alaluku 6.2). Objektiivisuuden lisäämiseksi on tärkeää tunnistaa ja minimoida mahdolliset ennako-oletukset ja tulkintavirheet. Tässä tutkimuksessa objektiivisuutta pyrittiin vahvistamaan tutkijatriangulaation avulla (Tuomi & Sarajärvi, 2018, Alaluku 6.5; Hirsjärvi ym., 2009, s. 231–233). Kaksi tutkijaa keräsi aineiston ja analysoi sen itsenäisesti, pyrkien saavuttamaan mahdollisimman puolueettoman ja objektiivisen tulkinnan.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta parantaa myös tutkimuksen huolellinen ja yksityiskohtainen raportointi (Hirsjärvi ym., 2009, s. 231–233). Tämän vuoksi tutkimus pyrittiin raportoimaan mahdollisimman huolellisesti sekä tutkimusprosessissa tehtyjä valintoja pyrittiin perustelemaan mahdollisimman selkeästi. Raportoinnissa käytettiin suoria haastatteluotteita, jotka tukevat tutkimustulosten avoimuutta ja läpinäkyvyyttä (Hirsjärvi ym., 2009, s. 231–233). Systemaattisuus ja menetelmien tarkka kuvaus lisäävät tutkimuksen toistettavuutta ja parantavat sen luotettavuutta.

Laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä yleistettävyyteen, vaan syvälliseen ilmiön ymmärtämiseen ja sen mielekkääseen esittämiseen (Tuomi & Sarajärvi, 2018, Alaluku 3.4) Tästä syystä tutkimuksen osallistujat valittiin harkinnanvaraisella otannalla, jotta aihetta voitaisiin ymmärtää mahdollisimman kattavasti heidän esille tuomiensa näkökulmien kautta.

6.3 Jatkotutkimukset

Tutkimuksen tulokset voivat tarjota tärkeää tietoa positiivisesta pedagogiikasta ja sen soveltamisesta opetukseen. Jatkotutkimuksessa tarkastelun kohteeksi voi laajentaa oppilaiden omat kokemukset, sillä aikaisemmat tutkimukset ovat keskittyneet lähinnä opettajien ja kasvattajien näkökulmaan (Leskisenoja, 2016; Ranta, 2020; White & Kern, 2018). Jatkotutkimus voi tarjota syvempää ymmärrystä siitä, miten positiivinen pedagogiikka koetaan oppilaan näkökulmasta.

Opettajat nostivat tutkimuksessa esiin koulutuksen puutteen yhtenä positiivisen pedagogiikan soveltamisen haasteena. Tämä havainto on merkittävä, sillä se korostaa tarvetta lisätä positiiviseen pedagogiikkaan liittyvää koulutusta opettajankoulutuslaitoksissa. Lisäksi opettajille voidaan tarjota enemmän saavutettavia täydennyskoulutuksia, jotta he voivat kehittää osaamistaan ja taitojaan positiivisen pedagogiikan alalla. Jatkotutkimuksessa voi tarkastella, miten koulutuksen tarjoaminen vaikuttaa opettajien kokemuksiin valmiuksiin soveltaa positiivista pedagogiikkaa työssään.

Tutkimuksessa hyödynnetyn PERMA-mallin sekä opettajien nimeämien positiivisen pedagogiikan sovellusten avulla opettajat voivat ottaa käyttöön monipuolisia opetustyökaluja, jotka tukevat positiivisen pedagogiikan periaatteita. Erityisesti PERMA-mallin käyttöönotto opetuksessa voi tarjota konkreettisia keinoja soveltaa positiivista pedagogiikkaa. Jatkotutkimuksessa voi tutkia, miten PERMA-mallia on mahdollista soveltaa päivittäisessä luokkahuonetyöskentelyssä sekä millaisia sen vaikutukset ovat oppilaan hyvinvointiin ja oppimistuloksiin.

Havainnoinnin hyödyntäminen tutkimusmenetelmänä voi tarjota uusia näkökulmia luokkahuonetyöskentelyn tarkasteluun. Jatkotutkimuksen tarjoama havainnointiaineisto voi mahdollistaa syvällisempää tietoa siitä, miten positiivisen pedagogiikan periaatteet ilmenevät käytännössä ja miten oppilaat kokevat niiden vaikutukset. Tutkimus voi tuoda esiin mahdollisia haasteita ja esteitä, jotka vaikuttavat menetelmien onnistuneeseen soveltamiseen.

Kehittämistavoitteena voi olla myös opetustyökalujen ja menetelmien hyödyntäminen, erityisesti digitaalisessa ympäristössä, jotta positiivinen pedagogiikka voi tukea entistä paremmin oppimisen eri osa-alueita ja auttaa opettajia kohdentamaan tukeaan yksilöllisesti

oppilaidensa tarpeiden mukaan. Jatkotutkimus voi laajentaa näkökulmaa myös teknologian rooliin positiivisessa pedagogiikassa ja sen mahdollisuuksiin koulutuksen kehittämisessä.

6.4 Yhteenveto

Tämä tutkimus vahvistaa aiempaa tutkimustietoa siitä, että positiivinen pedagogiikka on merkittävä sekä hyvinvointia ja itseluottamusta tuottava pedagoginen lähestymistapa (Leskisenoja, 2016; Ranta, 2020; White & Kern, 2018). Erityisopettajat ja erityisluokanopettajat hyödyntävät erilaisia menetelmiä ja toimintatapoja tukeakseen oppilaiden hyvinvointia ja oppimista positiivisen pedagogiikan periaatteiden avulla. Opettajat kokevat positiivisen pedagogiikan soveltamisen vaikuttavan myönteisesti oppilaiden oppimiseen ja hyvinvointiin. Positiivisen pedagogiikan laajempi käyttöönotto voisi kuitenkin vaatia lisää koulutusta sekä ajallisia resursseja opettajille.

Lähteet

Adler, A. (2017). Positive education: Educating for academic success and for a fulfilling life. *Papeles del Psicólogo/Psychologist Papers*, 38(1), 50–57.

<https://doi.org/10.23923/pap.psicol2017.2821>

Avola, P. & Pentikäinen, V. (2020). Kukoistava kasvatust: positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisen hyvinvointipetuksen käsikirja (2. painos.). BEEhappy Publishing.

Csikszentmihályi, M. (1990). Flow: The Psychology of Optimal Experience. HarperCollins e-books.

Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (Keith R. B.). (2007). Research methods in education (6th ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203029053>

Eskola, J. & Suoranta, J. (2008). Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino.

Fredrickson, B. L. (1998). What good are positive emotions? *Review of General Psychology*, 2(3), 300–319. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.2.3.300>

Held, B. S. (2018). Positive Psychology's A Priori Problem. *The Journal of Humanistic Psychology*, 58(3), 313–342. <https://doi.org/10.1177/0022167817739409>

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2022) Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus.

Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P., Sinivuori, E., & Tammi, kustantaja. (2009). Tutki ja kirjoita (15., uudistettu painos.). Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Keiski, R. L., Hämäläinen, K., Karhunen, M., Löfström, E., Näreaho, S., Varantola, K., Spoo, S. K., Tarkiainen, T., Kaila, E., Aittasalo, M., & Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2023). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa: Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje 2023. Tutkimuseettinen neuvottelukunta.

Kohonen, I., Kuula-Luumi, A., & Spoo, S. K. (2019). Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarvointi Suomessa: Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. Tutkimuseettinen neuvottelukunta.

Konu, A., & Rimpelä, M. (2002). Well-being in schools: a conceptual model. *Health Promotion International*, 17(1), 79–87. <https://doi.org/10.1093/heapro/17.1.79>

Kumpulainen, K., Mikkola, A., Rajala, A., Hilppö, J. & Lipponen, L. (2014). Positiivisen pedagogiikan jäljillä. Teoksessa: L. Uusitalo-Malmivaara (toim.) Positiivisen psykologian voima, s. 224–242. PS-Kustannus.

Lehtinen, E., Kuusinen, J. & Vauras, M. (2007). Kasvatuspsykologia. WSOY Oppimateriaalit Oy.

Leskisenoja, E., & Sandberg, E. (2019). Positiivinen pedagogiikka ja nuorten hyvinvointi. PS-kustannus.

Leskisenoja, E. (2016). Vuosi koulua, vuosi iloa: PERMA-teoriaan pohjautuvat luokkakäytänteet kouluilon edistäjinä. Lapin yliopisto.

Leskisenoja, E. (2017). Positiivisen pedagogiikan työkalupakki. PS-Kustannus.

Norrish, J. M., Williams, P., O'Connor, M. & Robinson, J. (2013). An applied framework for Positive Education. *International Journal of Wellbeing*, 3(2), s. 147-156.

Ojanen, M. (2014). Positiivinen psykologia (2. uudistettu painos.). Edita.

Opetusalan Ammattijärjestö. (2024). OAJ:n kysely: Liian suuret perusopetuksen ryhmäkoot ja oppimisen tuen ongelmat kasautuvat – Kehysriihessä on päätettävä koulutuksen pelastusrenkaasta. <https://www.oaj.fi/ajankohtaista/uutiset-ja-tiedotteet/2024/oajn-kysely-liian-suuret-perusopetuksen-ryhmakoot-ja-oppimisen-tuen-ongelmat-kasautuvat--kehysriihessa-on-paatettava-koulutuksen-pelastusrenkaasta>

Opetushallitus. (2014). Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014.

Opetushallitus.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Puusa, A. & Juuti, P. (2020). Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudemus Oy.

Ranta, S. (2020). Positiivinen pedagogiikka suomalaisessa varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Lapin yliopisto.

Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. (2009). Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja. Tampereen yliopisto.

Seligman, M. (2011). *Flourish: A visionary New Understanding of Happiness and Well-being*. Free Press.

Seligman, M. & Csikszentmihályi, M. (2000). Positive psychology. *An introduction. American Psychologist*, 55 (1), s. 5–14.

Seligman, M. (2002). *Positive psychology, positive prevention and positive therapy*. In: C. R. Snyder & S. J. Lopez (Eds.), *Handbook of positive psychology*, pp. 3–12. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780195135336.001.0001>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Uudistettu laitos. Tammi.

Trogen, T. (2020). *Positiivinen kasvatus*. PS-kustannus.

UNICEF. (1989). *Lasten oikeuksien sopimus*. Yhdistyneet kansakunnat. <https://www.unicef.fi/tyomme/lapsen-oikeudet/lapsen-oikeuksien-sopimus/lapsen-oikeuksien-sopimuksen-koko-teksti/>

Van de Pol, M. (2024). *Taking care of your own wellbeing*. In: P. Kruijven, S. André & B. Van der Heijden (Eds.), *Maintaining a Sustainable Work – Life Balance*, pp. 186–195. Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781803922348.00037>

Vuori, J. (2021). *Laadullinen sisällönanalyysi*. Teoksessa J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.

White, M. & Kern, M. L. (2018). Positive education: Learning and teaching for wellbeing and academic mastery. *International Journal of Wellbeing*, 8(1), pp. 1-17. <https://doi.org/10.5502/ijw.v8i1.588>

Liitteet

Liite 1. Tietosuojailmoitus

Tietosuojailmoitus

Rekisterin nimi	Positiivisen pedagogiikan ja PERMA-mallin soveltaminen opetuksessa: Erityisopettajien ja erityisluokanopettajien kokemuksia
Rekisterinpitäjä	Matilda Kiviranta, <i>tiedot poistettu</i> Ada Rautiainen, <i>tiedot poistettu</i>
Vastuuhenkilöiden yhteystiedot	Matilda Kiviranta, <i>tiedot poistettu</i> Ada Rautiainen, <i>tiedot poistettu</i>
Henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja käsittelyn oikeusperuste	<p>Tutkimuksessa kerätään haastatteluita, joissa kysytään erityisopettajien ja erityisluokanopettajien kokemuksia positiivisesta pedagogiikasta ja PERMA-mallin soveltamisesta opetukseen. Sähköpostiosoitteita käytetään haastattelukutsun lähettämiseen. Haastatteluissa kerätään tietoa erityisopettajien ja erityisluokanopettajien kokemuksista esimerkiksi positiivisen pedagogiikan menetelmistä, PERMA-mallista sekä menetelmien toimivuudesta.</p> <p>Osa haastatteluista suoritetaan etänä Zoomin kautta, jolloin hyödynnetään yliopiston kirjautumistunnuksia SSO-kirjautumisen kautta.</p> <p>Henkilötietojen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaisena käsittelyperusteena on</p> <p>☒ käsittely on tarpeen tieteellistä tutkimusta varten (yleinen etu 6 art. 1 a- kohta)</p> <p>☐ rekisteröity on antanut suostumuksensa henkilötietojen käsitelyyn (suostumus 6 art. 1 e-kohta)</p> <p>☐ muu mikä _____</p>
Käsiteltävät henkilötietoryhmät	Rekisteriin talletetaan rekisteröidystä seuraavia tietoja: Sähköpostiosoite, koulutustausta, kotimaa, kokemuksia positiivisen pedagogiikan sekä PERMA-mallin hyödyntämisestä.
Henkilötietojen vastaanottajat ja vastaanottajaryhmät	Oikeudet aineistoon tulee olemaan tutkimuksen tekijöillä sekä kandidutkielman ohjaajalla.
Tiedot tietojen siirrosta kolmansiin maihin	Henkilötietoja ei luovuteta EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

Henkilötietojen säilytysaika	Haastattelunauhoitteista kirjoitetaan tekstitiedostot ja nauhoitteet tuhoaan. Samalla tutkimusaineistosta poistetaan suorat tunnistetiedot. Tietoja säilytetään enintään 1.12.2026 asti, jonka jälkeen aineisto hävitetään tietoturvallisesti.
Rekisteröidyn oikeudet	Rekisteröidyllä on oikeus pyytää pääsy häntä itseään koskeviin henkilötietoihin sekä oikeus pyytää tietojensa oikaisemista tai poistamista taikka käsittelyn rajoittamista tai vastustaa niiden käsittelyä. Oikeutta henkilötietojen poistamiseen ei sovelleta tieteellisessä tai historiallisessa tutkimustarkoituksessa silloin, kun poisto-oikeus todennäköisesti estää käsittelyn tai vaikeuttaa sitä suuresti. Poisto-oikeuden toteuttamista arvioidaan tapauskohtaisesti. Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle.
Tiedot siitä, mistä henkilötiedot ovat saatu	Haastattelukutsujen lähettämiseksi pyydetään sähköpostiosoitteita tai viestin välitysmahdollisuutta varsinaissuomalaisilta kaupungeilta ja kunnilta. Muut tiedot kerätään suoraan haastattelututkimukseen osallistuvilta.
Tiedot automaattisen päätöksenteon ml. profiloinnin olemassaolosta	Tietoja ei käytetä automaattiseen päätöksentekoon tai profiloinnin tekemiseen.

Liite 2. Opettajille lähetetty viesti

Viesti opettajille

Hei,

Olemme kolmannen vuoden luokanopettajaopiskelijoita Turun yliopistossa ja teemme kandidaatin tutkielmaa positiivisen pedagogiikan ja PERMA-mallin soveltamisesta opetuksessa erityisopettajien ja erityisluokanopettajien näkökulmasta.

Haastatteluiden avulla pyrimme selvittämään, miten erityisopettajat ja erityisluokanopettajat soveltavat positiivista pedagogiikkaa työssään. Tarkastelemme erityisesti, miten erityisopettajat ja erityisluokanopettajat hyödyntävät PERMA-mallin menetelmiä oppilaiden opetuksessa, joilla on oppimisvaikeuksia.

Tutkimuskysymykset:

1. Miten erityisopettajat ja erityisluokanopettajat soveltavat PERMA-mallin mukaista positiivista pedagogiikkaa opetuksessaan?
2. Miten erityisopettajat ja erityisluokanopettajat kokevat positiivisen pedagogiikan menetelmien vaikuttavan oppilaiden hyvinvointiin ja oppimiseen?

PERMA-malli on Martin Seligmanin kehittämä positiiviseen pedagogiikkaan pohjautuva teoria, joka tarjoaa viitekehyksen hyvinvoinnin tukemiselle erityisesti koulumaailmassa. Linkin kautta löydät tarkempaa tietoa PERMA-teoriasta:

<https://positivepsychology.com/perma-model/>

Haastattelussamme olemme eritelleet PERMA-mallin eri osa-alueet, jotka koostuvat myönteisistä tunteista (ilo, tyytyväisyys, toiveikkuus), sitoutumisesta (tehtävään uppoutuminen, tavoitteiden saavuttaminen, flow-tila), ihmissuhteista (oppilastuntemus, sosiaalinen tuki), merkityksellisyydestä (esimerkiksi mitä oppilas kokee hyödylliseksi ja tärkeäksi), saavuttamisesta (onnistuminen, omien vahvuuksien tunnistaminen).

Haastatteluun vastaaminen on vapaaehtoista ja sen voi keskeyttää missä vaiheessa tahansa haastattelua. Vastaukset käsitellään anonymisti, luottamuksellisesti ja hävitetään tutkimusprosessin päättyttyä.

Liitteessä haastattelukysymykset, joihin voit halutessasi tutustua ennen haastattelua. Haastattelu kestää noin 15-30 minuuttia.

Ohessa myös tietosuojailmoitus ja tutkimuslupa.

Olisiko sinulla mahdollisuus osallistua haastatteluunne?

Kiitos jo etukäteen ajastasi ja mahdollisesta osallistumisestasi tutkimukseemme!

Ystävällisin terveisin,

Ada Rautiainen,

tiedot poistettu

&

Matilda Kiviranta,

tiedot poistettu

Liite 3. Haastattelurunko

Haastattelurunko

Haastatteluun vastaaminen on vapaaehtoista ja sen voi keskeyttää missä vaiheessa tahansa haastattelua. Vastaukset käsitellään anonyymisti. Ne käsitellään luottamuksellisesti Seafilessä ja hävitetään tutkimusprosessin päätyttyä.

Ennen haastattelua kysyn vielä, että suostutko osallistumaan haastatteluun ja siihen, että haastattelu nauhoitetaan?

Taustakysymykset:

1. Kuinka kauan olet työskennellyt opettajana?
2. Kuinka kauan olet työskennellyt erityisopettajana tai erityisluokanopettajana?
3. Kuinka kauan olet hyödyntänyt positiivista pedagogiikkaa työssäsi?

PERMA-malliin pohjautuvat kysymykset

Vastaa jokaiseen kysymykseen pohtien erityisesti sellaisia oppilaita, joilla on jonkinlaisia oppimisvaikeuksia.

Myönteiset tunteet:

1. Millaisilla keinoilla pyrit vahvistamaan oppilaiden myönteisiä kokemuksia koulupäivän aikana?
Kerro esimerkkejä.

Sitoutuminen:

2. Miten pyrit edistämään oppilaiden sitoutumista ja uppoutumista oppimiseen positiivisen pedagogiikan avulla?

Ihmissuhteet:

3. Miten oppilastuntemus voi olla hyödyksi positiivisen pedagogiikan soveltamisessa?
Kerro esimerkkejä.

Merkityksellisyys:

Merkityksellisyydellä tarkoitamme, että oppilas kokee oppimisen hänelle hyödylliseksi ja tärkeäksi.

4. Miten pyrit lisäämään oppimisen merkityksellisyyttä?

Saavuttaminen:

5. Millä keinoilla tuot oppilaiden vahvuuksia esiin ja tuet heidän onnistumisiaan?

Lisäkysymykset positiivisesta pedagogiikasta

Opetuksessa positiivinen pedagogiikka pyrkii huomioimaan oppilaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin. Menetelminä voidaan käyttää esimerkiksi oppilaiden vahvuuksien tunnistamista, myönteisen ilmapiirin luomista, voimavarojen vahvistamista tai sosiaalisten ja tunne-elämän opettamista.

Oppiminen

6. Miten koet positiivisen pedagogiikan vaikuttavan oppilaiden oppimiseen?

Hyvinvointi

7. Miten positiivisen pedagogiikan hyödyntäminen näkyy oppilaiden hyvinvoinnissa?

Haasteet/kehittäminen

8. Näetkö positiivisessa pedagogiikassa tai sen toteuttamisessa jonkinlaisia haasteita? Jos kyllä, millaisia?